

LLUC

ANY XLII • NÚM. 494 • ABRIL 1962

LLUC

REVISTA MENSUAL
ANY XLII - NÚM. 494

ABRIL 1962

DIRECTOR:

P. CRISTÒFOR VENY, M. SS. CC.

ADMINISTRACIÓ:

SANTUARI DE LLUC
ESCORCA (MALLORCA)

(Amb llicència eclesiàstica)

Depòsit Legal P. M. 276-1958

CUARESMA

LA liturgia de la Iglesia tiene sus expresiones visuales. Y en la cromática de la liturgia cuaresmal notamos enseguida el predominio de los tonos menores: gris y morado. Gris es el color del polvo, de la ceniza, de ese puñado de algo que fué hombre y que vimos un día esparcir sobre unos rosales, a aquella señora, en el «Crematorium» de Forest Hill. Resultaba hasta poético. Sobre el verde de un rosal el polvo de unas cenizas. La muerte a caballo de la esperanza. Pero allí había muerto toda esperanza y quedaban sólo unos recuerdos y unas cenizas. El recuerdo se iría desvaneciendo luego, y las cenizas se irían esparciendo al soplo de cada brisa. Acuérdate hombre de que eres polvo.

Además el morado. El morado en cuaresma es algo así como un contrapeso al gris, o mejor, su marco. Porque encuadra esta marcha irremisible de cada uno, hacia el gris de la muerte en perspectivas cristianas. Morado, color de penitencia. Gris sobre morado puede significar la muerte como expresión máxima de penitencia cristiana. El morado es el color que nos dice lo que en nosotros debe morir realmente. En realidad el que debe morir es aquel hombre viejo que ya San Pablo condenó a muerte en nosotros. Para que en nuestra alma comience a vivir y actuar Cristo.

Sólo así la Cuaresma puede ser el preludio de una auténtica Pascua. Morir con Cristo para resucitar con El.

Es la esperanza que siempre nos queda cuando ya las brisas y las lluvias han lavado las hojas a los rosales de Forest Hill.

JUAN J. GENOVAR, M. SS. CC.

SUMARI

	Pàg.
Cuaresma	Juan J. Genovard, M. SS. CC. 97
ELS LLIBRES SANTS	
La Bíblia explicada al poble.	
La Bíblia i l'ateisme (III). Miquel Ollers, M. SS. CC.	99
NOTES D'ART	
Revista a les Sales d'exposició	Josep Bauçà i Pisà. 102
ARQUITECTURA I URBANISME	
La capella del poblat de la «Gesà» al Port d'Alcúdia.	Cristòfor Veny, M. SS. CC. 104
SECCIÓ DEL LECTOR	
La premsa judica la revista «Lluc»	108
COSES NOSTRES	
Paraules a Lluçmajor davant la lápida de Maria Antònia Salvà.	Joan Pons i Marquès. 110
«Conversatione morum» (poesia)	Mateu Munar i Sureda. 113
Llibres mallorquins	114
Vida cultural	115
PER LA NOSTRA HISTÒRIA	
En Lluc durante la guerra de sucesión.	Rafael Juan y Mestre M. SS. CC. 117
LLUC PER MALLORCA	
El nuevo trono	121
Lluc dia per dia	122
Associació d'Antics Blauets	124
PAGINES D'HUMOR	
Un pagès beneit	Bartomeu Ferrà. 126
Endevinaies	126
Coverbos	127
A LA PORTADA: Escultura de P. Martínez Pavía (Foto Josep Ferragut)	

LA BÍBLIA EXPLICADA AL POBLE

LA BÍBLIA I L'ATEISME (III)

Ja hem dit prou vegades que si hi ha una veritat clarament ensenyada per la Bíblia és aquesta de l'existència de Déu.

Per ser una veritat tan evident no s'afanyen els llibres sants per a provar-la. Més aviat s'ocupen de corregir l'aberració, la inconseqüència, o per dir-ho amb una paraula de Sant Pau, *la injustícia* (Rom. I, 18), d'aquells que veient que les obres d'aquest món visible suposen un Creador gran, poderós i sapientíssim, allavores en donen les gràcies no al Creador sinó a les mateixes criatures, o pitjor encara, se fabriquen imatges capritxoses, ídols d'or, de pedra o de fusta (que tot serveix per al fi que pretenen) i, oh beneitura!, postrats davant elles els donen gràcies de coses que mai no han fet, de coses que ni entenen!

Sant Pau deia que aquesta inconseqüència, aquesta injustícia era irriquant i per això encenia l'ira de Déu. Ni creim haver d'afegir una paraula més, puix tots sabem prou bé com ens enutja i ens molesta que un es vestesqui amb plomes d'altri.

Per ventura, però, pega encara el crit més fort contra els idòlatres antics i moderns (els primers amb ses imatges que veien; els moderns amb ses teories insubstancials), crida més fort, repetim, l'autor del llibre de la Saviesa quan en el capítol 13 escriu:

Closques buides són tots aquells homs que deixant-se dur del pes de sa corrompuda natura no saben conèixer el Creador.

No pot ser més càustic l'escriptor sagrat. Amb aquesta frase vol significar lo fàcil, lo natural que és donar la passa de les criatures cap al seu Creador. Vol significar que per fer-ho no necessita l'homo pròpiament ni mestre, ni llibre, ni escola, com tampoc en necessita aquell qui entrant a una sala bellament ordenada instintivament pensa en el bon gust del cambrer que la va preparar.

Ni val l'excusa de que les coses que veim sien tan extraordinàriament belles que un sia temptat de tenir-les per déus. L'autor sagrat se'n horrorisa sols de pensar en tal fatuïtat tot dient:

Ja està bé que les criatures sien meravelloses i belles, mes d'això no cal concluir-ne que hagin sortit per si mateixes, sinó més tost que el seu autor és molt poderós.

Per aixó diu:

Si sorpresos per la seva bellesa les tingueren per déus, pensin que molt més bell és el seu Creador, que n'és la font.

I si n'admiren el seu poder i la seva influència pensin que molt més poderós serà qui tals les feu.

Segueix ara la raó de tot aquest raciocini:

Perquè per la magnificència i polidesa de les criatures cabil·lant o raonant, mentalment es descobreix i es contempla el seu Creador.

Aquí, sense cercar-ho, tenim la canonisació escripturística del principi filosòfic de la causalitat: *No hi ha efecte sense causa; no hi ha res sense una causa apropiada o suficient.* I com que aquest principi flueix espontàniament de la intel·ligència de qualsevol homo, d'ací ve que el nostre llibre diví til·la de *closques buides* aquells qui posats davant l'exposició immensa d'aquest món, on tantes marevelles es contempen, en lloc d'atribuir-ho a Déu Creador ho atribuiexen a l'atzar o a la carambola, paraula buida que no explica res a un homo que està en el seus cabals.

* * *

Hem vist com l'Autor de la Saviesa canonisava el principi de la causalitat. Ara voldríem demostrar com pràcticament l'empraven en sa predicació els Apòstols.

Per botó de mostra ens servirà un fet tret del llibret d'or dels Fets dels Apòstols, escrit per Sant Lluç, el company feel de l'Apòstol dels gentils. Vegeu el capítol 14.

Estava Sant Pau predicant als gentils de la ciutadella de Listra, a l'Àsia Menor. Succeí, idò, que entre la multitud que l'escoltava, Sant Pau hi destrià un pobre baldat que mai no havia donat una passa i que l'escoltava amb tota l'atenció que podia.

L'Apòstol ho notà i veient la seva gran atenció i devoció amb què estava, va conèixer que no sols creia la doctrina que ensenyava, sinó que fins i tot creia que per virtut d'aquella mateixa doctrina el podia curar d'aquella inveterada malaltia. Per aixó Sant Pau al bell mig del seu discurs s'exclamà, tot mirant-lo fit a fit: *Aixeca't!* Al punt el baldat pegà revinglada i començà a caminar, cosa que mai per mai havia fet ni ensaiat.

Aleshores la gent tota astorada, i veient que era per la paraula operant de Sant Pau que aquell homo caminava, moguda per la força d'aquell gran miracle, i moguda també per la seva religió rudimentària, deixant la llengua oficial en què Sant Pau parlava, començà a cridar en llengua del país, incompresa per l'Apòstol: *Ell no sabem lo que tenim! Els nostros déus, desfressats d'homos, han vingut entre nosaltres! Mirau aquí Júpiter! Mirau Mercuri! I senyalaven Bernabé i Sant Pau, el predicador.*

Més, una visita tan inesperada i tan gran no podia quedar sense l'obsequi propi d'un déu, que és un sacrifici. Per això el sacerdot del temple de Júpiter, enterat del que passava, enlestí tot seguit un dels bous que per a sacrificis tenia. Amb quatre grapades el pintà i engarlandà com acostumava, i una vegada tot llest, es dirigí cap al lloc de l'aparició, és a dir cap als apòstols.

Fou allavores que aquests se'n temeren del que s'estava tramant i també de lo que volien dir tots aquells crits d'aquella gent fora de si per l'alegria, i corrent cap als manifestants i esqueixant-se els vestits davant aquella blasfèmia en acte, començaren a cridar:

Però què és això que feis? Noltros no som déus sinó homos fràgils com voltros. Això sí, duim una gran missió: la d'anunciar-vos la veritat, ensenyant-vos a deixar aquestes beneitures i vanitats en què encara creïs i a començar d'una vegada a conèixer, servir i estimar el Déu viu, qui, sent tot poderós, creà el cel i la terra, el mar i tot quant en ells se conté.

Prou és ver que els homos, deixant-se lliurement guiar per ses passions, prengueren el camí que volgueren, despreciant la veu de Déu i de la pròpia consciència. Amb tot, Déu no deixà de donar testimoni de la seva existència i de sa paternal providència enviant-vos a son temps les pluges, fent passar una darrera l'altra les estacions de l'any perquè així tenguessiu el menjar, que omple els vostres cors de satisfacció i d'alegria.

* * *

Les paraules de l'Apòstol són una lliçó pràctica de com sols reflexionant un poc sobre lo que passa en el món físic, que ens enrevolta, podem sense cap esforç trobar a tót arreu la mà de Déu que paternalment cuida tota la seva gran família humana.

També cal fer notar que aquí San Pau per a combatre la impietat i la falsa religió emprà els mateixos arguments que no fa encara cent anys canonisà l'Església quan en el Concili Vaticà Primer va definir:

La Santa Mare Església creu i ensenya que Déu, principi i fi de totes les coses, pot s'er conegut amb certesa amb la sola llum de la humana raó mitjançant les coses creades, perquè lo que Déu té d'invisible als nostros ulls, com és ara el seu

poder etern i la seva divinitat incompreensible, des de la creació del món es fa visible a la intel·ligència (no als sentits!) a través de les seves obres.

És que posseint l'Església la veritat no té la fal·lera del sensacionalisme d'avui en dia. Es per això que amb cara serena contempla les afalagadores teories modernes d'una filosofia buida que, aquesta vegada, *per ser nova és també falsa.*

MIQUEL OLLERS, M. SS. CC.

NOTES D'ART

REVISTA A LES SALES D'EXPOSICIÓ

Exposicions retrospectives (Sala Danús)

Des de la seva exposició inaugural efectuada el passat mes de febrer, la Sala Danús ha anat presentant obres d'artistes ja morts, per a coneixement del públic mallorquí i estranger, tant més nombrós aquest com els propis mallorquins pel que toca a visites a sales de pintura.

Les primeres teles exposades perteneixien a l'il·lustre pintor nostre, don Agustí Buades Frau (1804-1871), el qual ja des de la infantesa començà a jugar amb els colors i continuà, fins a crear una família d'artistes que donà fruits fins a la segona generació. Entre les obres que ens ha deixat, figuren retrats d'il·lustres bisbes, generals, comerciants i artistes contemporanis seus. Buades, sense tenir professors, es proposà una norma, norma que va mantenir intangible fins al seu últim quadre. La pintura d'Agustí Buades és neta, delicada i del gust més impecable.

* * *

La segona exposició que ens brindà la mateixa Sala, fou una selecció d'obres dels inoblidables pintors Tito Cittadini i W. E. Cook. Les teles d'aquests dos

artistes estrangers són de les més arrelades dins la línia tradicional. Tenen un especial interès en la fruïció cromàtica i en la complaença de lo vital.

* * *

Encara una tercera exposició ens ha oferit la Sala Danús. Era, aquesta vegada, un altra selecció de quadres a l'oli i dibuixos d'En Toni Gelabert. No pretengueren els expositors donar a conèixer una antologia d'aquell mestre ni ensenyar tota la seva producció; intentaren solament, com digué el nostre crític d'art, En Gafim, presentar un pròleg d'un homenatge que Mallorca deu al gran pintor que fou Antoni Gelabert, i, endemés, despertar la consciència dels bons aficionats a la pintura perquè rectifiquin la seva mica de falta d'atenció per l'obra del qui fou un dels pioners de l'impressionisme modernista, que en definitiva ha estat el fonament sobre el qual a Mallorca s'ha construït la pintura de paisatge posterior.

Colectiva (S. E. U.)

En una de les Sales del S. E. U., i amb motiu de la Setmana Universitària, es celebrà una exposició colectiva. Totes les obres presentades es poden incloure dins aquesta menara d'art buit i anàrquic, tempteig de línies desordenades, faltes de forma, imitant la realitat visual, que després vénen a constituir en conjunt lo que es nomena art abstracte. O sia, que el S. E. U. ha presentat una exposició colectiva de Pintura Abstracta!

Leandre Fuster (Galeries Kira)

Leandre Fuster ha exposat per primera vegada les seves obres al públic. La serenitat i l'entusiasme d'aquest jove pintor ens atreu des del seu primer moment. Les teles presentades són riques de concepte i expressives en la forma. Crec que Leandre Fuster és un nom que es tindrà en compte en el futur, igual que el de Francesc Gaita, que ha exposat al Círcol Mallorquí. Gaita ha assimilat perfectament la influència del seu mestre Ramon Nadal i en els seus paisatges ha sabut sensibilitzar la superfície pictòrica. El seu impressionisme és tècnic no menys que intel·lectual.

Grimes (Galeries Costa)

El pintor anglès Grimes ha exposat els seus darrers quadres, tots ells de tema eivissenc. Grimes ha sabut copsar meravellosament el paisatge d'Eivissa i més encara els típics carrers amb la blancor de les seves cases. Els retrats que ens ofereix són també esplèndids i dins un estil ben definit, cosa que no es veu sovint en la corrent artística actual.

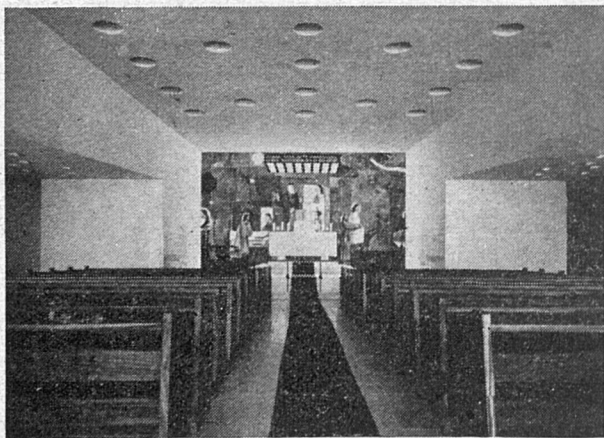
JOSEP BAUÇÀ I PISÀ

LA CAPELLA DEL POBLAT DE LA GESA, AL PORT D'ALCÚDIA

QUAN la companyia de Gas i Elèctricitat pensà en aixecar al Port d'Acúdia una nova central tèrmica que proveís tota l'Illa de l'energia elèctrica que les necessitats de la vida moderna va imposant, projectà que a l'entorn del conjunt industrial sorgís un petit nucli úrbà per a residència i esplai dels seus obrers i tècnics.

Al sopluig de l'alta xemeneia d'aquella fàbrica avui ja és una realitat el bell estol de cases blanques, construïdes a l'estil de xalets estivals, amb uns metres de jardí a l'entrada i un corralet darrera.

El poblat resultant, conegut vulgarment amb el nom de la Companyia propietària, La GESA, fou concebut per l'arquitecte Josep Ferragut i Pou amb un criteri personal, distint del tipus tradicional a Mallorca. Creim d'interés assenyalar ací que aquest és el primer grup urbanístic mallorquí que devé originat per una fàbrica i que en la planificació general del seu habitatge s'ha romput amb la modalitat catalana de la geografia humana de la casa fins ara imperant en la part forana de Mallorca.

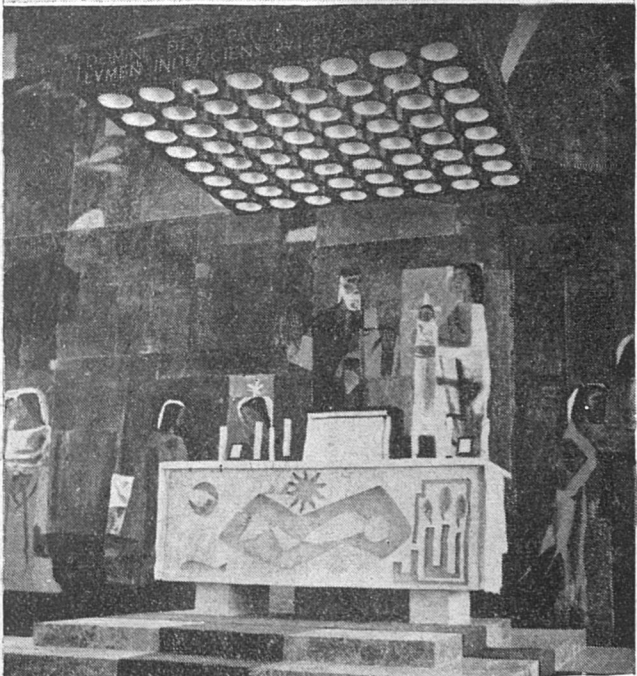
Vista interior de la capella

Donades aquestes premisses, no és gens estrany, doncs, que també en la concepció de la Capella que havia de presidir el poblat, es prescindís de les línies arquitectòniques acostumades i es cercàs, baix l'impuls de les tendències estètiques actuals, un perfil original més adient amb els materials que s'empren avui dia i més harmònic amb tot l'ambient que inspirà una fàbrica i el paisatge circumdant.

La nova capella, ubicada en el punt dominant de la

plaça principal està orientada de Llevant a Ponent i forma un buc que en total té 28 m. de llongitud per 16'60 m. d'amplària màxima. Precedeix l'entrada un cobert de 4'40 m., els extrems del qual descancen per la part davantera damunt dues pilastres i en la posterior sobre dos colzos que neixen damunt les antes. Aquest, que queda separat del recinte sagrat pròpiament dit per una cristallera amb dos portals situats a cada una de les extremitats, ocupa la porció central de la façana, la qual ve concebuda com un engrallat de barres verticals, dividit en tres cossos de diversa altura i a distints plans, i que a través d'uns vidres de color filtren la llum i la concentren dins la nau, en direcció cap a l'altar.

La planta de l'interior té la traça d'una T, i en ella es distingeixen dues seccions ben diferenciades: la nau i el presbiteri, les quals vénen separades per uns escalons que contenen el combregador i dos ambons. La nau, parets embiaixades, semblant a una sageta que apunta vers l'altar, sofreix dos eixamples laterals, a dreta i

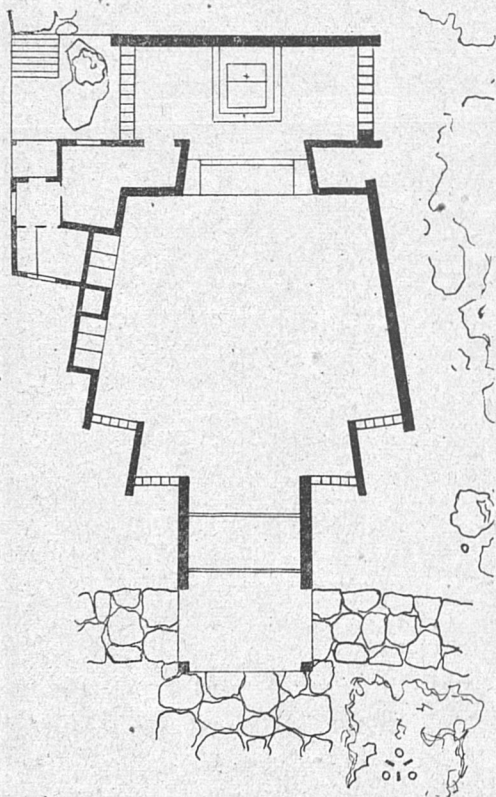

Dos aspectes de la capella: a d'alt, façana exterior; a baix, altar i presbiteri.

a esquerra, i malgrat que no arribin a contruir unes naus secundàries, són de sòtil arquivat més baix que la part del mig. Ambdós estan destinats a allotjar respectivament els confessionaris i les estacions del Via-Crucis.

El presbiteri, al contrari, és de planta perfectament rectangular, el centre del qual està ocupat pels graons de l'altar. L'arquitecte, amb un to d'originalitat ben característica, tingué la preocupació de perllongar els braços d'aquesta estança més enllà dels límits visuals assenyalats per les línies convergents de la nau, a fi d'aconseguir l'amplitud adequada per als oficis divins, que necessàriament li venia restada per efecte de l'esmentada tarima de l'altar.

La capella està dedicada a Nostra Senyora de la Llum, i aquesta circumstància, ben explicable tractant-se d'un poblat construït a l'entorn d'una fàbrica de llum (electricitat), inspirà el projecte del Sr. Ferragut, el qual, tingué la pretensió de concentrar una gran massa de llums sobre l'altar. I això ho ha assolit mitjançant un triple concepte: l'engraellat transparent de la façana, que recull una forta il·luminació posterior; la conversió dels murs i sòtil de la nau, que canalitzen la citada il·luminació vers un punt geomètric del front, i els espaiosos finestrals laterals del mateix presbiteri.

Pla de la capella

L'abundant lluminositat del paisatge de marina que envoltà la construcció, en passar per les vidrieres que en variades tonalitats de color representen l'obra del dia primer de la creació, això és, la separació de les tenebres i la llum, i el neixement del dia i de la nit, queda tamitzada damunt el presbiteri en un joc de llums molt escaient.

Aquesta idea de la reverberació lluminosa de l'altar, símbol august del Crist en la creu, és duita a l'extrem de fer-la fins i tot palpable a les hores que manca la llum natural. L'obsessió de l'arquitecte queda tècnicament resolta gràcies a una concentració de 64 reflectors en la cara inferior del baldaquí, endemés d'una altra línia de focus que resta dissimulada en la part alta del presbiteri.

I per un igual, tant la decoració simbòlica com l'epigràfica està concebuda en termes —diríem— de llum. Així, el bloc massís de la pedra calcària del mateix altar al·ludeix a la creació

de la llum. En la composició abstracta dels motius que ornem la part frontal apareix a un dels angles superiors la mà creadora de Déu que amb el *Fiat Lux* fa sortir del caos primigeni, representat per un baix relleu informe i de contorns trencats, la lluminària del sol i la flama de tres ciris. Un dels rectangles de ferro que protegeixen i sostenen la caixa d'acer del Sagrari porta el text evangèlic *Ego sum lux mundi*. I en les cares exteriors del baldaquí també es pot llegir la següent inscripció: *Domine Deus, Lumen indeficiens, qui es conditor omnium luminum: benefidic hoc lumen, quod a te sanctificatum atque benedictum est, qui illuminasti omnem mundum: ut ab eo lumine accendamus, atque alluinemur igne claritatis tuae*.

El pany de paret que correspon a la capçalera del sagrat recinte està decorat amb pintures al fresc, obra de l'artista català Albert García Álvarez. Les distintes escenes, que representen cada un dels moments principals de la vida de la Verge, estan desenvolupades sense connexió de grups. Solament el fons comú d'una composició abstracta integrada per rectangles desiguals expressats en una gama contrastada de tons grisos i negres, enquadren convenientment les figures, les quals, degut a la tècnica valenta dels colors plans amb què estan executades, resalten més quant més és la llum que els embriaga.

Nosaltres des d'aquestes pàgines felicitem l'arquitecte Ferragut per l'èxit aconseguit amb el present projecte i creim no exagerar els termes si afirmam que el bell conjunt de la Capella de la GESA es pot calificar com un himne concorde a la Llum de la Candelera.

CRISTÒFOR VENY, M. SS. CC.

Dibuixos de Lluís Castaldo

LA PREMSA JUDICA LA REVISTA "LLUC"

«La revista LLUC ha estrenado el año bajo los mejores auspicios. La inteligente y acertadísima orientación que en esta nueva fase la preside puede llegar a convertirla en algo parecido a lo que, por su calidad y significado, representa SERRA D'OR, la magnífica publicación que se edita en la Abadía de Montserrat.»

(«DIARIO DE MALLORCA», 25 gener 1962)

«Con su entrada en el año XLII, la revista LLUC, que vienen editando mensualmente los PP. de los SS. Corazones, ha entrado en una nueva época, que se refleja en su presentación tipográfica, en el cuidado con que son atendidas sus diversas secciones y en el espíritu que la informa.»

Bajo la dirección del P. Cristóbal Veny, la publicación adquiere un relieve muy destacado, tanto en su contenido espiritual como en su aspecto literario y artístico. Portavoz de la devoción a la Virgen morena, Reina de Mallorca, y de los amigos del Santuario hasta ahora, amplía su radio de acción hacia más vastas esferas de influencia, transformándose en avanzada vigilante del catolicismo mallorquín y en refugio amoroso del espíritu y de la cultura autóctona. Lluc trata de recobrar su función de centro espiritual de nuestra isla y la revista se convierte con ello en su órgano difusor, que promete hacer llegar la voz del Santuario hasta lo más íntimo de los hogares.

En sus 32 páginas de texto contiene diversos y selectas secciones, buena parte de ellas redactadas en idioma vernáculo. Cabe destacar entre ellas la del Editorial, Veu i Magisteri, Els Llibres Sants, Temes Socials, Coses Nostres, Les Nostres Entrevistes, Per la Nostra Història y Lluc per Mallorca; sus crónicas bibliográfica y cultural, a cargo de reputadas y competentes plumas.

Celebramos entrañablemente esta laudable transformación de la revista LLUC que la convierte en una de las más conspícuas revista que se editan actual-

SECCIÓ DEL LECTOR

mente en nuestra tierra, y al felicitar por ello a su director y cuerpo de redacción y al desearle larga y fecunda existencia en su actual orientación, dejamos con ella establecido el cambio.»

(«SÓLLER», 10 febrer 1962)

«El número de febrero de la revista LLUC, segundo de su nueva etapa, señala otro positivo avance hacia la meta de perfección e interés que sus editores se han impuesto. LLUC se ha convertido en un excelente portavoz de nuestra cultura, y nadie que se interese por ella debe regatear su apoyo a esta publicación que, dentro de su obligada modestia, pero con un constante esfuerzo por superarse, aspira a llenar un vacío que desde hace demasiado tiempo venía sintiéndose. En el número que comentamos merece ser destacado un artículo de F. de B. Moll sobre el centenario de Mn. Alcover, un excelente trabajo de divulgación bíblica que firma el P. Miguel Ollers, M. SS. CC. y las secciones destinadas a la recensión de libros e información cultural. Estimamos un deber hacer pública nuestra felicitación al P. Cristobal Veny, director de LLUC, por su acertada y entusiasta labor. Hacemos votos porque sus desvelos obtengan el fruto y la adhesión que merecen.»

(«DIARIO DE MALLORCA» 22 febrer 1962)

Dibuixos de Lluís Castaldo

PARAULES A LLUCMAJOR DAVANT LA LÀPIDA DE MARIA ANTÒNIA SALVÀ

Joan Pons i Marquès durant el seu parlament a Lluçmajor, davant la làpida que es descobrí a honor de Maria Antònia Salvà el 4 de febrer passat
 (Foto J. Juan)

NO acab de veure per quina raó, el batle de Lluçmajor vol que jo afegeixi encara uns mots en aquest acte, quan en realitat tot allò que s'havia de dir és estat ja dit, i tan ben dit, damunt la trona i aquí mateix.

L'única cosa que puc fer només, en tot cas, si m'és permès d'alçar la veu en nom dels qui som veguts per associar-nos al present acte, és agrair-vos públicament la part que ens hi heu volguda donar. Una part a la qual aiximateix, no cregueu, pretenim tenir un cert dret.

Perquè el nom inscrit en la làpida que amb tan bon encert acabau de descobrir és, sí, un nom de Lluçmajor, però és al mateix temps un nom de tota Mallorca i de molt més enllà encara, perquè es tracta, simplement, ja avui i ho serà més de cada dia, del nom d'un dels poetes a tenir en compte de la llengua nostra.

Heu fet ben bé per tant, d'inseriure'l en aquesta pedra, testimoni de la devoció dels llucmajorers d'avui a un nom i una obra que s'ho mereixen tot. Car, certament, si el àngels tutelars d'aquesta ciutat vostra l'haguéssin volguda decorar d'un do, no sé amb quin altre do l'haguéssin poguda enriquir més que amb el do d'un poeta com Maria Antònia Salvà i amb una obra tan pura com la seva.

En una altre homenatge remot que li retérem en vida el 1918 —pel juliol farà només que 44 anys!—, don Joan Alcover digué i proclamà que aquell homenatge es feia «no a la poetessa, sinó al poeta, en tota l'integritat i l'extensió de la paraula», perquè en l'obra de Maria Antònia Salvà «els primors i matisos i filigranes de la feminitat» eren en tot cas una gràcia més afegida a les prerogatives del talent artístic.

El talent i les gràcies i els caires angèlics del poeta i de la seva poesia, són aquí tan patents que per força havien d'esser retrets sovint. Per això Josep Maria de Segarra s'agradava un dia, entre els llibres de capçal, de

trobar-hi aquells llibres on l'abella fina
de Maria Antònia hi ha deixat la mel,
de Maria Antònia la gran mallorquina
que parla amb els lliris i els àngels del cell

o dirà Josep Carner:

Quina veu tan dolça que se sent cantar,
quina veu tan dolça, enllà de la mar!
Una veu que passa com un sospirar,
amb quelcom d'un Angelus, quelcom d'un besar.

I l'escometrà així el seu gran amic fratern, Miquel Ferrà:

Ma Musa et diu: — Oh dolça germana camperola
que aboques l'aigua fresca per l'esperit cansat! —
I adora tes rientes clarors de corritjola'
i tes suaus tristeses que un àngel aconsola,
corprès de ta bondat.

Han passat tot just quatre anys, ben poca cosa per empolsar una memòria tan viva com la seva, des de la mort de Maria Antònia Salvà. Ella, paradigma, en vida, del més exaltat existencialisme cristià i franciscà, que en aquell llunyà 3 de juliol ens parlava

de tants d'amics fidels que en llur somriure
falaguer i gentil, li han fet gustar
l'exquisida bonesa de reviure
un poc dins cada cor, sentint-se amar,

en una altra de les seves composicions, no de les més repetides, *La humil tradició*, apuntant a la possible trajectòria pòstuma del seu record, cantava:

Quan ja sia espoltrida ma desferra
i l'esperit en pau, damunt la terra
potser hi restarà
qualque velleta que en membraça pia
als néts dels meus nebots contant un dia
del seu bon temps llunyà,
parlant de mi, dirà que em coneixia
només pel trepitjar,
quan seguint *la Ribera*
els dies clars d'hivern o primavera,
o els horabaixes de l'estiu bascós,
en passar feia jocs a la mainada...
¡Oh la gentil, la dolça anomenada,
quan en l'oblit mos versos s'hagin fos!

La làpida que heu descobert, aquest acte tan simple d'avui, són ben bé penyora i fermaça de més alta i permanent anomenada per un nom i uns versos, inatacables pel rovell de l'oblit, mentre no s'extingeixi del tot entre els mallorquins el gust de la poesia.

Que Déu vos ho pagui a tots! Això ens deu dir ara ella des del Cel. Altres mots no ens hauria sabut dir a la terra.

JOAN PONS I MARQUÈS

4 febrer 1962

POESIA

CONVERSATIONE MORUM

PUIXS que em cridàreu, bon Jesús, per dar-me
aquest jou vostre que no puc merèixer,
sigui ma vida holocaust perenne
sens defallença.

*Prou fóra límpid conquerir-me amb l'aigua
després de néixer amb una taca fosca
per ser una llàntia d'acció de gràcies
tota la vida.*

*Però, si en créixer s'oblida el Baptisme
i Vós, benigne, perdonau mil voltes,
què faré ara si, cansat d'ofendre-us
torn quedar nítid?*

*Per això, en rebre-us sota aquesta forma
de Pa Eucarístic, també us dic: Rebeu-me.
Si, coneguent-me, m'escolliu per vostre,
no puc negar-m'hi.*

*Quan la tempesta m'escometi irada,
quan la bonança es sembli fer enutjosa,
sempre que costi l'immolar-me alegre,
feis que em superi.*

*Que reverdeixi la Unció del Crisma
i, front en l'aire, coratjós triomfi,
us vegi sempre, sols en Vós confii
prompte a seguir-vos.*

*Completa l'obra que he de portar a terme
en alleujar-me pel Darrer Viatge,
oh Deu! dignau-vos obrir-me les portes
del vostre gaudi!*

MATEU MUNAR I SUREDA

LLIBRES MALLORQUINS

EL GUEPARD, *pe'l Príncep de Lampedusa*.
Versió catalana per Llorenç Villalonga.
(Barcelona, Club Editor S. L., 1962; Bi-
blioteca catalana de Novel·la).

Poques vegades ens trobarem amb una traducció que respongui tan autèntica com la que Llorenç Villalonga ha fet de *Il Gattopardo*. I per demostrar-ho no ens referim a la seva preocupació filològica i recerca de tractats de Ciències Naturals tan sols per traduir el títol, sinó per l'afinitat de Dhey i el Príncep de Lampedusa. Ambdós escriuen el mateix món aristòcrata i decadent amb un estil nou que mescla meravellosament la irònica nostàlgia amb una certa poesia i intel·ligència.

D'acord amb Llorenç Villalonga i el seu pròleg. Ens sembla just que, mentres no es falti a les normes elementals de la nostra gramàtica, podrà l'autor emprar un estil sincer, per la llibertat que dona a l'escriptor i, així, pot reflectir una personalitat genuïna. El Guepard es una novel·la que agradarà a molts. El lector comprendrà amb tota la seva extensió aquesta caiguda del feudalisme, principesc i la identificarà amb l'autor. La intel·lectualitat del Príncep de Lampedusa es mostra contínuament sense pedanteria, en dosis iguals d'un barroquisme no gens exagerat i una gràcia fina. Per altra part, agradaran sempre les concessions de l'autor, que són desacostumades degut a l'estil esquematitzat que avui està damunt fulla.

La ideologia del Príncep està descrita com un vertader assaig. Ell crearà una moral regulada a caprici. La frivolitat es fa massa natural. Per al Guepard el pecat és gairebé necessari, com una alliberació a la seva passió difícil de soportar. Una religiositat arcàica, com a distintiu de l'aristocràcia del 1800. El capellà serà una obligació, adjunta a l'heraldica, que a força de costum es fa tolerable.

La indolència del poble sicilià, la despreocupació absoluta de les noves formes, dirà Lampedusa, que és degut a l'autosuficièn-

cia dels insulars que creuen «orgull i que en realitat es ceguesa». No contarà per al Príncep el feudalisme que fins ara havia governat el poble. Don Fabrizio encara que vegi el nou estat polític i sociològic i, en certa manera l'accepti, —per ventura inconscientment o tal volta suggestionat per Falconeri—, no creurà en un règim nou de Garibaldi o Victor Manuel. Encara que caigui el Guepard, agafarà el ceptre un noi xacal més o manco amb les ungles esmolades. El jesuïta, per altra part, voldrà justificar davant el poble l'ostentació dels senyors i dirà que obren per «una espècie d'instint atàvic que els impulsa a no poder obrar d'altra manera». Devem notar que, encara que no sigui dins la vulgaritat, la reiteració de les escenes amoroses de Tancredi i Angelina, semblen innecessàries, insinuant massa la sensualitat que contagia i naturalitza tot el palau. Els capítols darrers són tres actes dramàtics guanyats amb la fusió de records romàntics i realitats, ara ja ridícules, que acaben amb un teló descolorit de grandesa. La pell polsosa de «Benedicó», tirat com un vestigi inútil, serà tota una significativa moralitat.

R. B.

PREGON DEL IV CENTENARIO DE LA EXPUGNACION DE SOLLER POR LOS TURCOS *per Guillem Colom i Ferrà (Sóller, 1961)*.

Per encàrrec de l'Ajuntament de la ciutat de Sóller, Guillem Colom va escriure i llegir a les Cases Consistorials de la dita ciutat aquest pregó que, ara, editat a la Impremta Marquès, forma un manífic fullet de 34 pàgines acuradament impreses.

En aquest pregó, Guillem Colom ens ofereix un profund i ben notable estudi, ple d'oportunes cites, sobre la gran gesta de Só-

ller en ocasió d'ésser invadida en 1561 per les tropes turques manades per Euldj Ali. Un estudi que constitueix un bell capítol de la nostra història de Mallorca; un notabilíssim treball de síntesi; una magnífica aportació, en fi, a la recerca i compilació de materials per a una futura gran història de la nostra Illa, que tant seria de desitjar.

M. G.

JERONIMOS EN MIRAMAR DE MALLORCA. ERMITAÑOS DEL SACRO YERMO INSULAR, per mossèn Bartomeu Guasp (Mallorca. Imp. SS. Cors, 1961).

En un llibret de més de 130 pàgines, mossèn Bartomeu Guasp ens ofereix un llarg i minuciós estudi sobre la fundació dels ermitans de Sant Jeroni a Miramar, i un panorama general de la vida eremítica a Mallorca des d'els inicis de la Reconquesta fins als nostres dies. Tot un capítol de la nostra història menor mallorquina, escrit en una prosa clara i nítida, brufada d'una tènua aurà poètica, i recolzada sempre en els grans fets de la nostra història major. Mossèn Guasp estudia els petits fets sempre dins el marc i l'ambientació dels grans fets, les petites figures del cenobi-

tisme a l'ombra de les grans figures del món i de la història. Potser en això radica principalment el mèrit de l'autor.

M. G.

APORTACIÓ A LA HISTÒRIA DE MALLORCA. DE LA GUERRA DE SUCESSIÓ ESPANYOLA, per Rafel Ignasi Cortès i Cruells (Ciutat de Mallorca; Imp. Mn. Alcover, 1962).

Hem rebut, atentament dedicat, un exemplar d'aquest interessant estudi del senyor Cortès i Cruells, que du un pròleg del notable investigador mallorquí mossèn Antoni Pons. Consideram ben dignes d'agraïment aquestes periòdiques publicacions de l'infatigable senyor Cortès, amb les quals dona a llum documents històrics gelosament guardats al seu arxiu familiar.

El llibre ha estat pulcrament imprès en edició de bibliòfil, de tiratge limitat, motiu pel qual agraïm doblement l'exemplar rebut.

VIDA CULTURAL

● *Un fervorós amic de Mallorca i un dels més conspicus investigadors de les lletres catalanes, Lluís Nicolau d'Olwer, ha mort a Mèxic el 24 de desembre passat. Catòlic de tota la vida, va morir confortat amb els Sants Sacraments. Deixeble predilecte de Rubió i Lluch, la seva aportació a la nostra cultura va ésser enorme. D'entre la seva múltiple producció en català, castellà i francès, destacarem els següents llibres: Sobre les fonts catalanes del «Tirant lo Blanc» (1911), Lingüística (1917), Comentaris (1915-1917), Literatura catalana, Perspectiva general (1917), L'escola poètica de Ripoll en els segles X-XIII (1920), Del*

diàleg en la poesia medieval catalana (1920), Epistolari de Manuel Milà i Fontanals (1922-1932, 2 vols.), Resum de literatura catalana (1927), L'expansió de Catalunya a la Mediterrània oriental (1948), Caliu. Recòrds de mestres i amics (1958). La seva devoció a Mallorca l'havia demostrada en nombrosos viatges a la nostra Illa, i en la seva obra La meua Mallorca, docta conferència que figura publicada al darrer dels llibres que hem citat.

● *La Societat cultural de «Lo Rat Penat» de València ha celebrat un importat acte conmemo-*

COSES NOSTRES

ratu del Centenari de mossèn Alcover, en el qual varen fer ús de la paraula el nostre paísà doctor Miquel Dolç, i els senyors Francesc Ferrer Pastor i Manuel Sanchis Guarner.

● *Marià Villangómez Llobet, el gran líric de l'illa de Eivissa, acaba de publicar el seu llibre de poemes El cop a la terra a la col·lecció mallorquina «Balanguera». Du un pròleg de Josep Maria Llompart, i uns suggestius dibuixos de Vicent Calbet.*

● *El doctor Josep M. Millàs Vilacrosa, catedràtic a la Universitat de Barcelona, ha pronunciat dues conferències al Círcol Mallorquí de Palma: la primera el 23 de febrer, sobre el tema La cultura astronòmica-cartogràfica de Mallorca; i la segona el 25 següent, sobre L'origen mallorquí i la formació nàutica de Cristòfol Colom. Totes dues es varen veure premiades amb una assistència de públic altament nombrosa; aquesta darrera, presidida pel nostre senyor bisbe Dr. Jesús Enciso.*

● *Josep M. Llompart ha publicat a la revista El Heraldo de Cristo un notable article baix del títol La pervivència de mossèn Alcover. Balanç d'un centenari.*

● *Sabem que a un concurs literari que ha de tenir lloc a La Selva del Camp (Tarragona) el 20 de maig d'enguany, ha de pronunciar el parlament final el nostre amic filòleg senyor Francesc de B. Moll. També es projecta, en aquesta mateixa festa, celebrar un dinar d'homenatge al senyor Moll amb motiu de l'acabament de la publicació dels 10 volums del Diccionari Català-Valencià-Balear.*

● *Els escorpins és el títol d'una novel·la del jove i inquiet escriptor mallorquí, Baltasar Porcel, a punt d'ésser publicada a les edicions del «Club dels Novel·listes» de Barcelona.*

● *Una altra novel·la, Els intocables, de Jaume Vidal Alcover s'anuncia també com a propera*

publicació de l'esmentat «Club dels Novel·listes», que tanta atenció ve prestant als fets i noms de Mallorca.

● *El P. Gabriel Llompart i Moragues C. R. va disertar el passat dia 20 de març sobre el tema Els foners balears i les seves creences religioses. L'acte va tenir lloc al Círcol Mallorquí.*

● *Ha sortit ja a les escaparates públiques un dels llibres més interessants i més apassionants escrits en mallorquí des de fa mols d'anys: Un home de combat (Mossèn Alcover) per Francesc de B. Moll. Un volum de 322 pàgines, escrit amb el màxim rigor històric, que fuig tant del panegíric com de la denigració, i la consigna del qual és «servir la veritat». L'estil àgil, planer, personalíssim, viu i bategant, de l'autor, el fan doblement simpàtic i atractiu. Un llibre, en fi, que tindrà molts de lectors a Mallorca i a Catalunya, i àdhuc fora de la nostra àrea lingüística.*

● *La nostra primera societat de Palma, el Círcol Mallorquí, ha celebrat solemnement la Festa de la Poesia el 22 de març darrer, en un acte que va tenir lloc dins el marc incomparable de la règia sala de festes. Obrí l'acte amb un discurs el senyor Josep Ensenyat, secretari de l'esmentada Societat. Hi foren llegides composicions poètiques dels senyors Miquel Angel Colomar, Rafael Peral·ló, Joan Vidal Solanas, Josep Maria Forteza, Lluís Segura Miró, Llorenç Vidal, mossèn Andreu Caimari i Guillem Colom. Tancà l'acte el senyor Rafael Jaume amb la lectura d'un interessant estudi sobre el pintor català tan vinculat a Mallorca, Hermen Anglada Camarassa.*

● *Els diaris de Palma han parlat de la categoria internacional del nostre gran lingüista mallorquí senyor Francesc de B. Moll. Es diu que aquesta pròxima primavera està convidat a assistir a dos grans Congressos: el de Filologia romànica que ha de tenir lloc a Estrasburg, i el de l'Atlas mediterrani, a Venècia.*

● *El diumenge 25 de febrer passat va tenir lloc un aplec de la Secció Literària Joan Alcover*

a Miramar per tal de celebrar el XXXVI aniversari de la mort del gran poeta mallorquí autor de La Balanguera. A la capella de l'oratori de la Trinitat va celebrar missa el P. Gabriel Llompart C. R., i després a les cases de Miramar, en un acte de gran relleu intel·lectual, va llegir el seu par-

lament Joan Alcover poeta cristià, treball d'una densitat de pensament i d'idees plenes d'actualitat literària, el text del qual pensam d'oferir als nostres lectors en el vinent número de la nostra revista.

COSES NOSTRES

PER LA NOSTRA HISTÒRIA

EN LLUC DURANTE LA GUERRA DE SUCESSION

NOTAS HISTORICAS POR EL P. RAFAEL JUAN-Y MESTRE

EL título promete demasiado. Podría imaginarse alguno a nuestro Santuario vinculado a los vaivenes de aquella guerra. Simplemente nos propusimos averiguar si los azares de la misma tuvieron repercusión en él. En las notas que siguen podrá comprobarse. Y nos movió a escribirlas el haber podido hojear con gusto el libro «De la guerra de successió espanyola. Aportació a la Història de Mallorca», que su autor el Sr. Rafael Ignacio Cortés y Cruells ha dedicado a la Escolanía.

No vamos a seguir paso a paso las incidencias de dicha guerra, que bien pueden leerse en cualquier historia manual; mencionaremos únicamente las que convengan a nuestro propósito.

El 1 de Noviembre de 1700 moría el endeble Carlos II, después de legar en su testamento la corona a Felipe de Anjou. El 10 llegaba la noticia y el 30 se celebraban solemnes pompas fúnebres en la Catedral y en las iglesias de Mallorca. Sospechamos que a estos funerales pueda referirse una nota memorial escrita en la primera página del Libro del Prior Cristóbal Bosch (1699-1701).

Por desgracia la humedad ha dejado arruinada más de la mitad de la misma. En el extremo de la primera línea puede leerse: «... *primer 9bre 1700*». Es la fecha del fallecimiento del monarca. Después siguen palabras que han quedado inconnexas, pero que dan a entender se trata de funerales. Por último puede leerse: «*Tots los siris del Sagrament y Atxes de la Casa a nel Capell ardent. Die 24 Xbre 1700*». Parece que debía haber oración fúnebre, pero consta que «no es predica perque noy hague oients».

De anteriores exequias reales sabemos que Colegiales y niños de coro acudían a otras parroquias para solemnizarlas. En 1598 m.º Bordoy con tres *minyons* ana a cantar per les obsequias del Rey (Felipe II), sospechamos que en Inca, y en 1665 tres Colegiales y varios niños fueron a Pollensa, para los de Felipe IV. «*Per la musica de Luch, que feren venir tres capellans y minyons en la ocasio que feren les obsequies del Rey nostro Sr. Phelip quart que sia en gloria*».

En estos funerales de Pollensa dijo la oración fúnebre el párroco de Petra Dr. Gabriel Martorell, en obsequio del cual los curas de Pollensa gastaron dos libras y trece sueldos, *per fer un present anel Sr. Rector de Petra per hauer predicat lo sermó*. Sería orador de nota, pues el primer día de los funerales había predicado en la Catedral, ante un catafalco alumbrado por 450 cirios y antorchas, que por cierto fueron tan escandalosamente saqueadas por la multitud, que el final del oficio litúrgico hubo de tenerse sólo a la luz de las lámparas.

El párroco de Petra habló largo y tendido hora entera; y llevaba camino de no parar todavía, hasta que a una señal que se le hizo de parte de las Autoridades, hubo de bajar del púlpito, sin concluir su predicación. Enteróse desde su sitial el Obispo Manjarrés de Heredia, y rechazando la intromisión de los poderes públicos, mandó al orador subir de nuevo al púlpito para que terminara su oración. A la media hora todos tenían ya colmado su anhelo o su cansancio.¹

En 1701 Mallorca celebraba la entrada del primer Borbón al trono de las Españas. Pero poco a poco fue cundiendo oposición hacia él; sorda al principio, mas después, franca y abierta. El partido del archiduque Carlos de Austria iba ganando terreno a pesar del apoyo con que las Autoridades civiles y eclesiásticas sostenían la parte del Borbón; la presencia de una escuadra anglo-holandesa decidiría la situación. (1706).

Los ciudadanos del barrio de la Ribera y la gente de mar, acaudillada por el domero de la Catedral Rdo. José Bauzá, (quien, según hemos leído en documentos inéditos, con una pistola en cada mano, enardecía los ánimos, gritando: *No hageu por; jo estic ab vosaltres*), pronto clamaron a todo pulmón: ¡*Viva Carlos III*!, Varias compañías al mando de Salvador Truyols, el que a pocos años sería premiado con el título de marqués de la Torre, convencieron a las autoridades filipistas que su misión había terminado.

Desembarcó el Conde de Zavellá, que venía con plenos poderes del austríaco, y tomó el mando que dejó el anterior virrey Don Baltasar Cristóbal de Híjar.

Entre tantas turbulencias ¿qué pasaba en Lluc? Los libros no revelan grandes inquietudes. En Mayo de 1704 se habla de la próxima visita del virrey, para la cual se

¹ Piferrer y Quadrado. ISLAS BALEARES, p. 531.

disponen algunos preparativos. (*Tres lliures nou sous per congrets, sucre sponjat y confituras per lo que hauia de venir el Sr. Virrey*). Y nada más hemos podido averiguar.

La preocupación verdaderamente importante era la del camino. Pues se quería construir un camino nuevo desde Caimari, para sortear los pasos peligrosos del que frecuentaban. Para esta empresa el Santuario debía contar con el apoyo oficial. De ahí las idas y venidas en demanda del mismo. Por fin, de acuerdo con los Jurados, el 14 de Marzo de 1705 resolvióse emprender la obra, «*pera que fos mes frequentada Na. Sa. y se aumentás en la sua Iglesia el culto divino...*»

El 27 de Abril siguiente se celebró el comienzo de la misma con «*un offici matinal ab musica de Na. Sa. y dempres se canta un Te Deum llaudamus, se tocaren totes les campanas y se feu gran ruido de trons y foc, en actio de gratias per hauerse comensade le obre del cami per porer pujar los deuots. a uisitar Na. Sa. ab major descans y decentia... Sia tot per major honrra y Gloria del Sr. y de le sua mare Ssme. de lluch (Amen)*.

La causa de Carlos III triunfó plenamente en Mallorca. También los Colegiales de Lluc la abrazaron, reconociendo al de Austria por legítimo soberano. A él acudieron para solicitarle concediése al Santuario el título de Capilla Real. Accedió el Rey en 26 de Enero de 1707, erigiendo en Capilla Real la iglesia del Santuario de la Virgen de Lluc y dando facultad para que así pudiera titularse y usara las insignias de cadena y armas reales. Oportunamente pidieron los Colegiales la ejecución de este Real Despacho, la cual fue otorgada en la forma siguiente: Castillo Real de Mallorca al 1.º de / Marzo de 1707. / Executense y cumplanse puntualmente las Reales Ordenes y tomese la razon donde tocare. / Queda registrado en los Libros de / La Real Audiencia del presente Reyno de Mallorca.

Ignoramos la fecha de la petición formulada por los Colegiales: sólo podemos decir que el Colegial Sebastián Bertrán tuvo en la Ciudad una estadía de 25 días en Setiembre del año anterior, *per negocis del Collegi*: que podrían ser el camino o los trámites para la petición.

Contentísimos los Colegiales al verse agraciados con la regia concesión, daban gracias a Dios e imploraban bendiciones en favor de su Soberano. Así el 8 de Marzo de 1707, celebrado ya un oficio por el alma del Fundador, vuelven otra vez al altar y cantan otro más solemne por el buen resultado de la guerra.

Dit die offici cantat solemna ab Musica Diaca y Subdiaca y sermo, estant present el Santissim Sagrament; per los augments y fauorables progressos en la guerra: y actio de gratias del felis entrego de este Regna de Mallorca al Rey Nostro Señor Don Carlos 3. Canta la Missa el Prior.

Pero no se contentaron con esto los Colegiales. Quisieron demostrarle al Rey su agradecimiento, más que con palabras, con hechos; resolvieron pues, ofrecerle un cuadro de la Virgen de Lluc. Encargáronlo al pintor Pedro Morey, a quien en Octubre de 1707 se pagaron 20 libras *per lo treball de hauer fet al quadro de Na. Sa. per enviar a Se Majestat en actio de gratias del Privilegi de Real Case ha fet a este Collegi*.

El Colegial Sebastián Bertrán cuidó de su expedición. Para ello permaneció en la Ciudad 33 días, *per fer posar lo quadro ab bone forme fins a la última dispositio, fer*

fer pauelló cortines y ferlo acomadarlo anel caxó per enviar a Se Majestat. Todo esto, amén de los marcos, cajón y ferramenta et alias, ocasionó el gasto de 34 libras, 16 sueldos y 6 dineros, a las cuales hay que sumar las 6 libras y doce sueldos invertidos en la manutención del Colegial ¿Dónde pararía este cuadro?

Seguía en 1708 la guerra con sus vaivenes. En 24 de Julio la Reina podía desembarcar en Mataró y el 30 hacer su entrada en Barcelona, junto con el Rey. En Lluç era festejado el desembarco con otra misa solemne, celebrada el día 29 de Agosto, per al feliz viatge y arribo de la Reyna Nra. Sra. a la Cort y per los bon successos de nostron Rey Carlos que Deu guard.

Los Colegiales miraban como causa propia la del Rey y no cejaban en sus ruegos a Dios por la misma. Así el 30 de Setiembre cantaban otro oficio solemne ante el Santísimo Sacramento, descubert desde el offici hasta el sol post.

En 1710 la suerte de las armas seguía mostrándose próspera para Carlos. Por este motivo el Vicario General, pues el Obispo Laportilla estaba confinado en Barcelona por filipista, ordenó celebraciones especiales, que leemos en una Nota. *Vuy als 13 Juliol 1710 per Orde del Sr. Vicari General, se feu, Porsesó (sic) y offici Solemna, per los Bons Successos de Nostron Rey, Carlos Terser. que Deu guarde. estant el SSim Sacrament patent Missa. Le Caritat de lo Sobre dit, Amore Dei. exeptat la Missa, qua es 3 sous.*

Los triunfos de las armas le determinaron al Rey a hacer su entrada solemne en Madrid, después de dejar a la Reina en Barcelona como lugarteniente. También tuvieron eco en Lluç. *Nota, vuy als 17 Agost de 1710, per Orde del Sr. Vicari General se feu offici soleмна, y, Te Deum, ab musica, y repicar las campanes dit die y lo vespre antes, per la Victoria a tingude nostron Rey Carlos Terser (que Deu guarde). La Caritat de lo sobredit, Amore Dei. Missa... Prior.*

RAFAEL JUAN Y MESTRE, M. SS. CC.

(CONTINUARÀ)

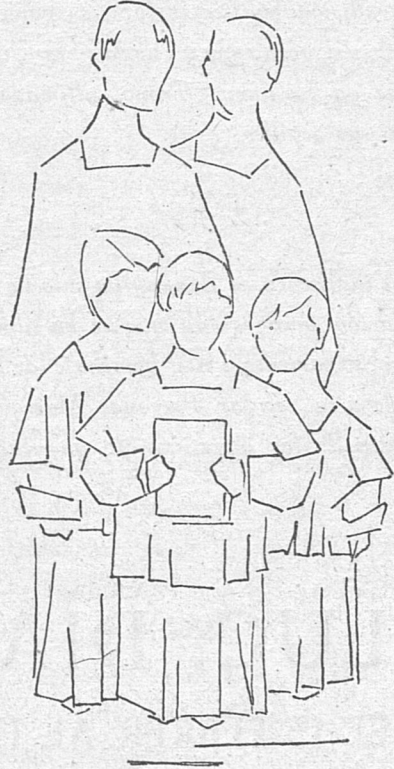
*Lloc de muntanyes i neu
-excelsitud i puresa-
significança du impresa
de Vós, oh Mare de Déu!
Cor alt i net d'impuresa
Lluç te demana, romeu.*

(M. COSTA I LLOBERA)

EL NUEVO TRONO

EL sábado 10 de marzo se dieron por acabados los trabajos de albañilería del nuevo camarín, en los que se han invertido poco más de medio año. Y en su transcurso, las brigadas del contratista de Palma Don Pedro Llabrés han trabajado a buen ritmo para dejar plasmado sobre la piedra lo que el arquitecto Sr. Ferragut había antes proyectado y dibujado.

Ahora que estos trabajos han llegado a su feliz término, ante la estructura definitiva del nuevo camarín se aprecia el alcance de esta reforma, que ha sido total y planeada con todo cuidado. Desde las escaleras de acceso hasta la parte trasera que ocupa el pequeño órgano, todo parece nuevo y reluciente, con los zócalos revestidos de brillantes mármoles, pavimentación uniforme, esbeltos arcos, luces indirectas, etc. Repetimos que la reforma ha sido total, quedando tan sólo del anterior recinto el pequeño retablo barroco que circunda el nicho giratorio de la Virgen, cuya tonalidad de oro viejo —pátina de sus muchos años— contrasta bellamente con los mármoles polícromos que lo enmarcan.

En la actualidad falta el revestimiento del altar con mármoles preciosos, con fragmentos traslúcidos. Una brigada de pintores comenzará en breve la decoración de las paredes y techos del camarín, a colores lisos. Esta decoración de ahora no empece

LLUC PER MALLORCA...

el que más tarde se acometa otra de mayor envergadura, a base de escenas lucanas apropiadas al lugar.

La fabricación de las 30 lámparas de plata sigue su curso en los talleres catalanes a los que ha sido encomendada.

Como puede verse, todos los trabajos pendientes están en vías de ultimarse. Con el máximo empeño se desea que antes de las tradicionales fiestas lucanas por excelencia —Coronación y Diada— la Virgen ocupe ya su nuevo Trono, ultimado en todos sus detalles.

* * *

Villafranca de Bonany ha sido la otra población mallorquina que se ha sumado corporativamente a este homenaje de toda la isla a su secular Patrona. Más que la cuantía de los donativos, lo que cabe es

destacar el origen de los mismos, pues estos son como las pequeños y humildes ladrillos que uno sobre otro llegan a formar una gran pared. Este es nuestro mayor empeño: que sean todos los mallorquines los que colaboren, o poco o mucho, a esta reforma ya casi ultimada. Para que así pueda quedar legítimamente registrada en la historia lucana como lo han sido siempre las de gran envergadura aquí realizadas.

Donativos recibidos

	Pesetas
D. Antonio Massot	100'00
Pueblo de Villafranca	3.945'00
X. X' (Inca)	100'00
J. M.	5.000'00
D. ^a Catalina Perelló	100'00
D. Jaime Estelrich	1.000'00
Srta. María Moragues y hermanos	1.000'00
D. Antonio Rebassa	100'00
D. Juan Morlá	48'00
D. Jaime Perelló	50'00
D. Jaime Vicens Ripoll	15'00

LLUC, DIA PER DIA

(DEL 15 FEBRER AL 15 MARÇ)

La Santa Quaresma

Amb tota solemnitat i devoció es va començar al Casal de Maria la Santa Quaresma. Ja bans, el diumenge de Septuagèsima, s'havia rebuda en processó i promulgada la Butla de la Creuada. I el

Dimecres de cendra, tota la Comunitat i feligresos s'ajuntaren a l'església per a la imposició d'aquest símbol visible i eloqüent que ens recorda la nostra petitesa, així com l'origen i el destí del cos material.

Des d'allavors, las funcions religioses se celebren dins el to d'austeritat que la litúrgia ordena, tot esperant l'esplendent final de Setmana Santa i de la Pasqua de Ressurrecció.

Quaranta Hores pel Concili

Enguany, seguint les normes del senyor Bisbe, les tradicionals Quaranta Hores del Carnaval se traspassaren als dies 9, 10 i 11 de març, a fi d'ajuntar les nostres pregàries a les de tota la diòcesi per l'èxit del Concili Ecumènic Vaticà II. Hi va haver missa major tots els dies i funció vespertina, amb sermó. El diumenge, la clausura va resultar una esplendorosa i devota súplica colectiva de tot el Santuari a Jesús Sacramentat per la finalitat esmentada.

Després de la processó amb el Santíssim per la plaça, el P. Prior va resar l'oració del Concili composta pel mateix Papa Joan XXIII.

Exercicis de l'Escolania

La nombrosa Escolania—els «atlots blaus» per tothom coneguts—els dies 8, 9 i 10 de març va tenir els seus Exercicis anuals, predicats pels PP. Genovart i Riutort. Foren aquets tres dies de silenci i de recolliment, amb desitjos ben formals d'esser d'ara endavant més bons i més dignes de la gran missió que ací, a Lluc, compleixen.

Acte literari

A la vesprada de Sant Tomàs d'Aquino, Patró de les Escoles Catòliques, els

Estudians del nostre Seminari Major i l'Escolania tengueren l'acostumat acte literari, amb recitacions de clàssics grecs, lectura d'un treball d'investigació i defensa d'una tesis filosòfica.

A la tarda, un grup representà amb tota justesa la tragèdia de Sófocles, «Edip, rei».

Pelegrins agraiïts

Febrer, dia 18.—Don Miquel Barceló de Porreres, dona gràcies a la Mare de Déu per la curació d'un ull.

Don Damià Busquets encarrega unes misses an acció de gràcies.

Dia 20.—Des de l'illa germana d'Eivissa puja a Lluc Don Joan Ribas Marí, complint així una promesa feta a la Mare de tots el balears.

Dia 26.—Don Jordi Ferragut agraeix a la Moreneta la completa curació del seu pare, malalt d'una angina de pit.

Aquest mateix dia vénen des de Costitx 31 persones. Per a ells se diu una missa a l'altar de la Verge.

Març, dia 1.—Un grup de funcionaris de l'Ajuntament de Manacor, vénen al Santuari per demanar la protecció a la Mare de Déu damunt les seves tasques i famílies. Els presideixen don Joan Aguiló i don Guillem Domenge. Per a ells se celebra i harmonitza una missa.

Dona Aina Martorell puja a peu descalç des de La Pobla, en companyia d'uns familiars. Ho havia promès a la Verge.

LLUC PER MALLORCA...

Dia 11.—Don Antoni Borolia fa cantar una Salve demanant la protecció de la Moreneta pels seus nebots exiliats de Cuba.

Don Antoni Rebassa Celià, de Campanet, puja al Santuari perquè la Verge impartesqui la seva benedicció damunt el cotxe nou que ha adquirit. Entrega un donatiu pe al nou Trono.

Matrimonis

Dia 20 Febrer.—Don Josep Lluís Romero amb dona Antònia Alguacil Vidal, d'Inca.

Dia 27.—Don Antoni Cànaves Marquès amb dona Maria Cànaves Corró, d'Alcúdia.

Dia 28.—Don Joan Comas Cladera amb dona Vicenta Garau Frontera.

Dia 5 de Març.—Don Josep Cebrià Sans amb dona Francisca de Arcos Amengual, de Palma.

Dia 10.—Don Jaume Torrandell Llobeta amb dona Magdalena Suau Cifre, de Pollença.

Nota metereològica

Màxima: 19 graus, dia 4 de març.

Mínima: 1 grau, dia 14 de març.

Pluja: 38 litres.

Confreres Difunts

Dia 27 de desembre, dona Francisca Bover Font, de 51 anys, a Biniali.

Dia 10 de març, dona Petra Sastre Escarrer, a Porreres.

Dia 11 de Març, dona Catalina Oliver Pallicer, a Calvià.

Al cel sien.

ASSOCIACIÓ D'ANTICS BLAUETS

● La Junta Directiva de l'Associació d'Antics Blauets ha publicat el número 53 del Bolletí, corresponent al passat mes

de març. Du una informació de la XXIII Assemblea celebrada al Santuari de la nostra Moreneta pel mes de setembre

passat i el text de la Memòria i del Balanç que hi llegiren respectivament els Srs. Secretari i Tresorer.

● La part principal d'aquest Bolletí dels Antics Blauets va dedicada a informar els nostros associats sobre l'obsequi col·lectiu que projectam oferir a la nostra Reina de Lluc, i que —com tothom ja sap— ha de consistir en unes escultures de bronzo representant quatre Nins Blaus davant la Mare de Déu, segons projecte de l'artista Jaume Mir.

● També du una llista dels donatius entregats amb aquesta finalitat. Segons aquesta primera llista, han enviat ja les

LLUC PER MALLORCA...

seves aportacions quaranta-tres Antics Blauets, i la suma total dona 5.535 pessetes.

● Com que s'espera l'aportació d'alguns centenars més d'associats, confiam que la suma dels donatius arribarà a pujar la quantitat suficient per sufragar aquest ric obsequi que ha d'ésser orgull de l'Associació i de l'Escolania.

● La subscripció queda oberta. Els donatius poden enviar-se al Tresorer de l'Associació Sr. Bartomeu Martínez, c. Jafuda Cresques, 29 - Palma de Mallorca.

*En lo més aspre puig de la serra,
enmig de boires volgué el palau,
perquè mirant-la los de la terra,
los ulls fixassen en lo cel blau.
Dolça esperança d'eterna vida,
en Vós la posam los pelegrins;
nostra pregària sia acollida;
feis-ne cor d'àngels dels mallorquins.*

(TOMÁS FORTEZA)

UN PAGÈS BENEIT

Donau-li es dit...

Diuen que una vegada eren un mestre i es seu fadrí que damunt s'acera des carrer, su davant* es portal de sa fusteria, serraven un tió, aquesta ès meua aquesta ès teua; i com feia un sol que cremava, i era prop de mig dia, ses gotes de suor los queien a tots dos de sis en sis.

Amb això, passava per allà un algaidí amb un feix de cames d'ais damunt s'espatala, i cridant a tota veu: —Qui vol comprar ais!

Es mestre que era un poc fetjut, el va cridar, i quan el tengué prop, li diu:

—No, jo no vaig d'ais; vos he cridat per dir-vos si vos voleu llogar.

ENDEVINAIES

1.^a

*Unes, de panxa,
Altres, d'esquena,
Aguantant sempre
Sol i serena,
Miram com passen
Boires i estrelles.*

2.^a

*Som espòs de donya Fusta,
Mos casa el Pare Foc,
Fas de peon caminero,
Prenc banys si fa molt de sol,
Tenc sa dona balladora,
Que no te repòs enlloc,
Gasta cotxo, i és persona
Que sol fer molt de renou.*

Solucions a la pàgina 128

—Quin jornal do nau i què he de fer?

—Una pesseta i mos feis llum.

—Feta està sa barrina, respongué es pagès, tirant ses cames d'ais a una branca d'es portal.

Es fadrí que havia entès sa broma des mestre, ja ès partit a dins sa cuina, i treu un llum de cruia amb so ble encès.

—Feis llum a n'és tió, li digué es mestre, mentres ell i es fadrí, zis, zas, zis, zaas, ja han tornat seguir, serra que serra.

Es pagès fent llum a n'és tai i sense dir un mot; i es mestre i es fadrí emplomant es sol, que en feia per tothom.

Amb això es veinats i es qui passaven

se'n temeren; i a l' instant tots feren rotlo; i es pagès aguanta que aguanta es llum ben dret.

Es mestre se cansà de veure un homo tan formal, que no feia cas de ses riaies, i li va dir:

—Aubercoc! ja basta; te'n pots anar i du-te'n ets ais...

—Donau-me sa pesseta, digué ell, deixant-li es llum.

—Ves-te'n d'aquí, barbatxo!

—Alt, aquí! Per una pesseta m'heu llogat; o la me dau o vos duc a la justícia.

La gent se va posar de part de s'algaiddí; i es mestre, vegent la cosa bruta i que aquell pagès no afluiria, se treu una pesseta, la hi tira amb molts mals modos, diguent-li:

—Jas... jo la te regal.

Es pagès la pren, l'estotja, i torna allargar-li sa mà, responguent:

—Gràcies. Ara donau-me sa que em deveu.

Es fuster ja estava fora corda, i li fé amenaces si no se n'anava. Emperò, es trui creixia de tal modo, que ja no podien passar pes carrers. I fos que l'avisassen, fos casualitat, s'entrega vara en mà es batle d'aquell barri.

Per acursar raons; ell s'enterà de lo que havia succeït i condemnà es fuster a pagar s'altra pesseta, suposat que sa primera la hi havia regalada.

I aquell agafà ets ais i tot formal cridava: —Qui em lloga per fer llum!

BARTOMEU FERRÀ

Uei, Xescl... que no has vist sa revista LLUC?...

—Què vols que't diga! no m'agrada.

—I per què?

—Perquè està en mallorquí, i no l'entenc.

—¿No estàs empagueït?... ¿No comprens que això és ridícul? Vols dir que ets més llosco que es forasters? ¿Què diries d'un francès que només sabés llegir en mallorquí, i si li presentaven un escrit en llengo francesa no en tragués pelada?

COVERBOS

—Bé, això no és igual!

—No és igual, però és lo mateix.

—I què hi puc fer jo, si no l'entenc?

—¿Què hi pots fer? Aprendre-ne, que encara t'ho paga.

* * *

Això era un temps.

Uns pagesos estaven asseguts tranquil·lament a ses cadires des Born.

—Teniu la bondat?...

—La bondat, noltros? Què hem de tenir, homo de Déu! Ni la coneixem ni

PÀGINES D'HUMOR

l'hem vista passar: poreu fiar de noltros.

—Vui dir si em pagau ses cadires.

—Què vol dir? i que paguen per seure?

—¡Ai, idò!

—Noltros ja hem pagat aquest dematí; es punxes ja ho saben... set vellons per un poc de sobrassada..

—I a mi que em conta!

—¿I que no ès la Sala que se'n cuida des Born? Idò tot va a sa mateixa bossa.

—Ala, ala germanets! que sou santanyiners?... Pagau o aixecau-vos.

—Com ès vetla miscla, quina gent per doblers! Ala, atlots, a s'hostal a jeure falta gent!

* * *

El sen Toni, es cego, digué a s'atlot que l'acompanyava:

—Mira, Juanet, he reparat que sa quarta de vi que compram a sa taverna cada dia, com més va, manco mos ret; i no ès que jo bega més, sinó que crec que es taverner mos fa mala mesura. Ara en tornar-hi, repara bé si tanca es grifó abans de tenir-la rasa, i peguem un toquet a n'es turmell si veus que no ès ben plena.

Arriben a sa taverna, demanen sa quarta de vi, i l'amo, com de costum, abans de vessar es brou, ja ha pegat rodada an es grifó. S'atlot, com qui no n'ès, etziba trepitjada a un ui de poll des cego, i ell exhala un crit furiós diguent:

—Ompliu sa quarta!

—I vos germanet, deis que sou cego? li contestà l'amo tot astorat.

—Ès que sou capaç de fer obrir ets uis a n'el dimoni.

• I de llavors ençà es taverner va fer bona mesura.

* * *

Un curt de vista i un sord, molt mentiders, se passetjaven per sa murada: i deia es papa-uis:

—I ara no veus aquella formiga es cap d'amunt des Galatzó?

—No, (responia es sord), no la veig, però... com que senti ses potades!

* * *

Deia una mestressa a n'es seu homo:

—Què t'estimes més per berenar, Pere Juan, unes sopetes o una truita?

—Mira, Rosa, (responia ell), mai m'ha agradat fer parts i quarts, ni ofendre a ningú: fe'm unes sopes amb ous!

Solucions a les endevinaies de la pàgina 126

1.ª—Les teules.

2.ª—Una llanda de roda.

LLUC

Revista mensual
publicada amb llicència eclesiàstica

DIRECTOR RESPONSABLE:

P. CRISTOFOR VENY, M. SS. CC.

ADMINISTRACIÓ:

Santuari de LLUC (Mallorca)

Preus de subscripció:

Ordinària: 50 pessetes l'any

De Protector: 100 pessetes l'any

Número solt: 10 pessetes